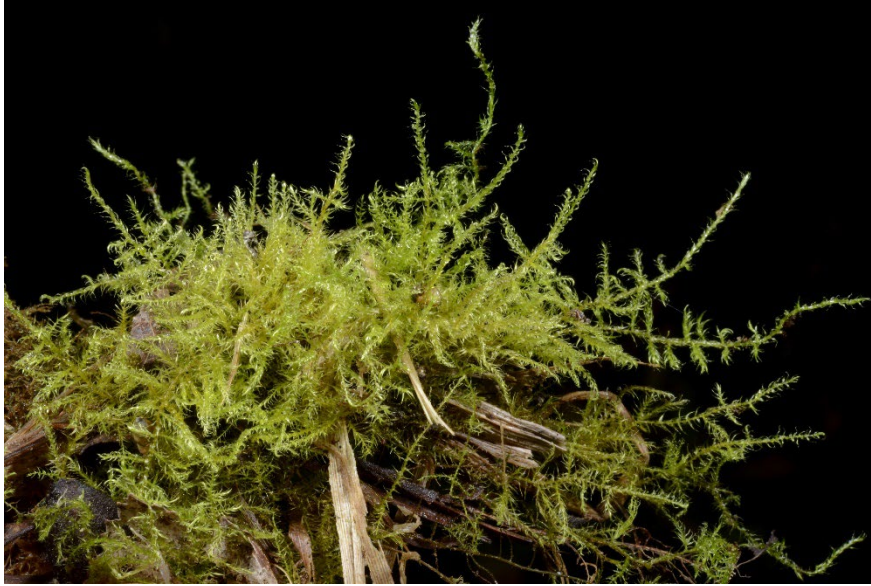

Rantaväkäsammal

Kärrspärrmossa
Campyliadelphus elodes

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Luonnehdinta

Rantaväkäsammal on pienehkö tai keskikokoinen haara-pesäkkeinen, hento lehtisammal. Se kasvaa pystyhyköinä tai tavallisemmin alustanmyötäisinä, epäsäännöllisen haaraisina versostoina, ja voi muodostaa laajojakin kasvustolaikkuja. Kapean puikeat lehdet ovat yhteen suuntaan kaarevia, ja ne kapenevat vähittäin soikeasta tyvestä kapeaksi, kouruiseksi kärjeksi. Keskisuoni ulottuu lehden kärkeen saakka. Lehtien reuna on kauttaaltaan pienihampainen. Rantaväkä-sammal muistuttaa mm. suippuväkäsammalta (*Campyliadelphus chrysophyllus*), väkäsirppisammalta (*Drepanocladus polygamus*) ja lehtoritvasammalta (*Amblystegium serpens*). Suippuväkäsammalen lehti on leveätyvisempi ja keskisuoni lyhyempi. Väkäsirppisammal on isokokoisempi, eikä sen lehdessä ole hampaita. Lehtoritvasammalen lehti on erimuotoinen ja keskisuoni lyhyempi. Lajinmääritys edellyttää mikroskooppista tarkastelua.

Elinympäristö ja levinneisyys

Rantaväkäsammal on kalkinvaatija, joka kasvaa märillä kalkkikallioilla, rehevissä korvissa, lettopainanteissa, jokien ja purojen rannoilla märällä maalla, joskus myös purokivillä upoksissa. Suomessa rantaväkäsammalta esiintyy kalkkiseuduille keskittyneenä hajanaisesti koko maassa, pääasiassa Ahvenanmaalla ja Pohjois-Suomessa. Nykyesiintymiä tunnetaan viitisenkymmentä.

Nykytila ja uhkatekijät

Rantaväkäsammalen kanta on pahasti pirstoutunut. Sammal on kärsinyt ojituksista, rakentamisesta, avoimien alueiden sulkeutumisesta, vesien säännöstelystä, purojen perkauksista sekä kalkkikallioiden louhinnasta. Kasvupaikkojen vesitalouteen vaikuttavat toimet, kuten ojitukset ja vesirakentaminen uhkaavat lajia edelleen. Myös avoimien alueiden umpeenkasvu vähentää lajille sopivien kasvupaikkojen määrää. Rantaväkäsammalen nykyisistä kasvupaikoista on suojeltu noin puolet.

Hoitosuositukset

Rantaväkäsammalen kasvupaikka lähiympäristöineen tulisi jättää ojitusten, hakkuiden ja muiden kasvupaikan vesitalouteen kuivattavasti vaikuttavien toimien ulkopuolelle. Myös veden laatuun vaikuttavat toimet ovat sammalle haitallisia. Rantaväkäsammal tulisi huomioida myös kauempana tapahtuvissa toimenpiteissä, joilla saattaa olla vaikutusta vesitalouteen. Osa rantaväkäsammalen kasvupaikoista on metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä (letot Lapin läänin eteläpuolella, rehevät korvet, purojen välittömät lähiympäristöt). Purot ovat myös vesilain mukaisia arvokkaita kohteita. Jotkut kasvupaikoista ovat METSO-ohjelmaan sopivia elinympäristöjä (suot, kalkkikalliot).

Lähteet

Ulvinen, T. 2009: *Campyliadelphus elodes* – vaarantunut. Teoksessa: Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.). 2009. Suomen uhanalaiset sammalet. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. S. 60–62. Verkkojulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/38824>

Kuva: Jouko Rikkinen